

MILJÖHANDBOK

Elbyrån i Vaggeryd AB

Miljöhandboken är aktuell och godkänd (underskrift av verksamhetsansvarig)

Datum för godkännande:	2020-10-05
Verksamhetsansvarig (godkännare):	Elina Fridell

1. Verksamhetsbeskrivning och miljöorganisation

Verksamhetsnamn: Elbyrån i Vaggeryd AB	
Besöksadress: Karlavägen 27	Postadress: 567 30 Vaggeryd
Organisationsnummer: 556312-9955	Antal medarbetare: 31
Miljösamordnare: Elina Fridell	E-postadress: elina@elbyran.com
Verksamhetsansvarig: Elina Fridell	
Telefon: 0393-36000	Hemsida: www.elbyran.com
Beskrivning av verksamheten:	
<p><i>Våra produkter och tjänster</i></p> <p>Vi erbjuder: Installation och service inom el, tele, data och säkerhet. Vi utför även installation av solceller.</p> <p><i>Våra lokaler</i></p> <p>X Vi äger våra lokaler, yta 1400m²</p> <p>☐ Vi hyr våra lokaler, yta</p> <p>Vi använder följande typ av energikällor för uppvärmning och drift av våra lokaler; Fjärrvärme</p> <p><i>Material och avfall</i></p> <p>Vår huvudsakliga användning av material består av Plast Papper</p> <p>I vår verksamhet produceras i huvudsak följande typer av avfall</p> <p><i>Resande och transporter</i></p> <p>Vi har följande typ av tjänsteresande i vår verksamhet Bilresor till och från kund och till och från kontor.</p> <p>Vi har följande typer godstransporter i vår verksamhet Lätta lastbilar</p>	

Vår verksamhet använder följande typ av fordon och arbetsmaskiner

Lätta lastbilar

Utsläpp, buller, vibration och lukt

Vi har följande typ av verksamhet som ger utsläpp (luft, vatten, mark), buller, vibration eller lukt

Bilresor till och från kund.

Vår verksamhet är lokaliserade på följande platser (enbart multisitediplom)

Vaggeryd, Skillingaryd

Miljöarbetet är organiserat på följande sätt i verksamheten:

VD ansvarar för övergripande underhåll och utveckling av miljöarbetet både internt och externt. VD ansvarar även för utbildning inom miljöområdet.

Anica ansvarar för insamlande av data (underlag, säkerhetsdatablad, certifikat m.m.) och är även med under internrevision. VD administrerar miljöhandboken. Arbetsledare och inköpsansvarig (Håkan, Robert) har miljöansvar i det dagliga arbetet såsom sortering av avfall och kemikalieinköp.

2. Miljöutredning

I tabellen nedan listas **alla** verksamhetens aktiviteter som ger direkt och indirekt miljöpåverkan. För de aktiviteter som bedöms som betydande ur miljösynpunkt anges hur mycket som används/släpps ut under ett år. Ange gärna miljöindikatorer för övriga aktiviteter också.

Alla aktiviteter är rangordnade efter hur stor miljöpåverkan vi bedömer att de har, 1 är mest betydande, därefter 2, 3 och så vidare. Vid bedömning av miljöpåverkan beaktas förbrukad/utsläppt mängd och miljöfarlighet av det som förbrukats/släppts ut. De aktiviteter som vi bedömer har betydande miljöpåverkan har vi sammanställt i punktlistan nedanför tabellen. Dessa benämns våra betydande miljöaspekter.

Aktivitet som påverkar miljön	Hur mycket används och/eller släpps ut?	Rangordning (1, 2, 3, 4 osv.)
<i>Direkt miljöpåverkan</i>		
Transport i tjänst	11 052 liter *	1
Fjärrvärme Vaggeryd	75,5 MWh	2
Fjärrvärme Skillingaryd	52,9 MWh	2

Elförbrukning Vaggeryd	35,9 MWh	7
Elförbrukning Skillingaryd	10 MWh	7
Avfall		5
Bildäck slitage		10
<i>Indirekt miljöpåverkan (även positiv)</i>		
Inköp till kund		4
Energirådgivning kund		8
Installation av solceller		6
Installation av laddstolpar		3
Reklam för elbilar		9

Våra betydande miljöaspekter är:

1. Transport i tjänst
2. Fjärrvärme
3. Installation av laddstolpar

** Siffran går ej att jämföra med tidigare års miljöhandböcker då antal liter tidigare har presenterats totalt, alltså inklusive privata liter diesel då de flesta bilar används som förmånsbilar. Se istället nyckeltal i avsnitt 9 för jämförelse av bränsleförbrukning.*

3. Miljöpolicy

Miljöpolicy för Elbyrån i Vaggeryd AB

Vi på Elbyrån skall i varje moment sträva efter att minska vår miljöpåverkan och därmed bidra till en hållbar utveckling.

Vi ska:

- Föreslå energieffektiva tekniklösningar för våra kunder
- Minska bränsleförbrukningen vid våra egna transporter
- Minska antalet egna transporter genom samåkning, bättre planering
- Styra våra inköp mot mer miljöriktiga alternativ
- Källsortera vårt avfall
- Använda oss av digital fakturahantering när så är möjligt
- Följa gällande lagar och krav

4. Miljömål och handlingsplaner

Miljömål och handlingsplaner för år: 2020/2021

Mål 1	Minska koldioxidutsläppen (resor)			
Åtgärd/Aktivitet	Ansvarig	Tidpunkt	Resurser	
Byta till elbilar	Elina	2020		
Uppföljning av målet sker på följande sätt:	Nyckeltal på andelar elbilar i bilpark.			

Mål 2	Minska koldioxidutsläppen (uppvärmning byggnader)			
Åtgärd/Aktivitet	Ansvarig	Tidpunkt	Resurser	
Byte av fönster till lågt U-värde (1,0 1,1)	Elina	Våren 2021		
Uppföljning av målet sker på följande sätt:	Kolla statistik på faktura från leverantörer.			

Mål 3	Minska pappersanvändningen			
Åtgärd/Aktivitet	Ansvarig	Tidpunkt	Resurser	
Fråga både befintliga och nya leverantörer och kunder om möjligheten till e-faktura.	Anica	Alltid		
Uppföljning av målet sker på följande sätt:	Räknar andelen fakturor skickade/mottagna digitalt under en fyra månaders period och jämför med antal fakturor skickade totalt under samma period.			

5. Verksamhetsrutiner

Vi har utvärderat behovet av rutiner för att minimera vår miljöpåverkan samt säkerställa att vi uppfyller krav från lagstiftning, kunder och andra intressenter. Vi har beslutat att det är relevant för vår verksamhet att styra följande områden i vårt miljöledningssystem:

- Inköp
- Avfall
- Intern och Extern kommunikation
- Avvikelser och förbättringsförslag
- Kemikalier

Inköp

Inköpsrutin för Elbyrån i Vaggeryd AB

Syfte

Att styra våra inköp mot mer miljöriktiga alternativ.

Ansvar

VD har det övergripande ansvaret för inköp.

Beställningar av vissa varor är delegerade och dessa områdesansvariga anges nedan.

Genomförande

Generellt gäller att dialog ska föras med respektive leverantör om bästa miljöanpassade alternativ av likvärdiga produkter.

Fordon

De fordon som köps in ska motsvara bästa tillgängliga teknik. (El och diesel)

Leverantör:

- Habil, Jönköping
- Nybergs Bil, Jönköping
- Hällstorps Bil, Skillingaryd

Däck

Svanenmärkta däck ska väljas om dessa anses likvärdiga avseende ekonomi och säkerhet. Dubbdäck skall i möjligaste mån ersättas med dubbfria vinterdäck. Detta ska ske i samråd med brukaren.

Leverantör:

- CC Service, Vaggeryd
- Hällstorps Bil, Skillingaryd

Elverktyg

Leverantör:

- Hilti, Hitachi, DeWalt, Metabo, Panasonic

Kemikalier

Ansvarig: Elina

Så långt det är möjligt ska miljömärkta kemikalier väljas.

Målet är att lagerhålla så få kemikalier och så liten mängd av dessa som är möjligt.

Leverantör:

- Beijer Byggmaterial
- Berner
- Preem
- Syntema
- Samt övriga grossister och ordinarie leverantörer

Kontorspapper/kontorsmaterial

Ansvarig: Anica

Miljömärkta pappersvaror och toner skall väljas.

Leverantör:

- Alloffice, Värnamo
- Skilltryck, Skillingaryd

Material till kund

Målet är att minska mängden förpackningar, t.ex. genom beställning av storpack där det är möjligt.

Ansvarig: Robert Johansson

Leverantör:

- Ahlsell
- Malmbergs elektriska
- Moel
- Solar
- Selga
- Elektroskandia
- E2 Teknik

Fjärrvärme och el till fastigheterna

Elenergi till fastigheterna skall vara Grön El.

Vi styr mot hållbara inköp i vår verksamhet på följande sätt:

Praktiska rutiner för miljökrav på produkter/tjänster

Vi gör följande aktiva miljöval vid inköp av produkter och tjänster:
I det fall det är möjligt så undviker vi småbeställningar. Finns miljövänlig produkt så köper vi det.

Resultat av leverantörsuppföljning

Leverantör	Status på verksamhetens miljöarbete (ex. Miljödiplomerad, ISO 14001, Miljöpolicy etc.)	Uppdaterad Datum	Uppfyller våra krav
Ahlsell	ISO 14001	20171101	X
Malmbergs elektriska	ISO 14001	20180117	X
Moel	Miljöpolicy		X
Solar	ISO 14001	Solar	X
Selga	ISO 14001	20080318	X
Elektroskandia	ISO 14001	20190614	X
E2 Teknik	Miljöpolicy		X
HM Entreprenad	Miljöpolicy		X

Avfall

Vi har följande rutiner för att hantera det avfall som uppkommer i vår verksamhet:

Farligt avfall

Farligt avfall hanteras på följande sätt i vår verksamhet:

Transportör med tillstånd hämtar hos oss: JRAB

Vi lämnar på sortergård och har gjort egen anmälan om detta till Länsstyrelsen

Vi lämnar det i miljöstation som vår hyresvärd tillhandahåller

Vi sorterar avfall i följande fraktioner i vår verksamhet: Se lista

Intern och Extern kommunikation

Intern kommunikation

Vi informerar våra medarbetare om verksamhetens miljöarbete på följande sätt:
Informationsmöten.

Information vid introduktion av nyanställda.

Extern kommunikation

Vi informerar externa intressenter (t.ex. kunder, leverantörer, samarbetspartners, myndigheter) om verksamhetens miljöarbete på följande sätt:
Miljölogga på brevpapper och kuvert, information på hemsidan.

Vi gör vår miljöpolicy och miljöhandbok tillgänglig för intressenter på följande sätt:
Information på hemsidan.

Avvikelser och förbättringsförslag

Avvikelser och förbättringsförslag som uppkommer i verksamheten tas omhand genom att diskutera på våra ledningsgruppsmöten eller månadsmöten med personalen.

Kemikalier

Vi förtecknar de kemikalier vi har i verksamheten och har även säkerhetsdatablad tillgängliga för produkter som är märkningspliktiga enligt CLP-förordningen i anslutning till kemikalierna. Kemiska produkter förvaras och hanteras säkert. Vi arbetar med att byta ut produkter till mer miljöanpassade alternativ.

6. Lagkrav

Vi har gjort en utvärdering av vilka miljölagar och andra regler som berör vår verksamhet.

Vi har också gått igenom och kontrollerat att vi följer nedanstående lagar, datum:
2020-09-04

Tillståndspliktig eller anmälningspliktig verksamhet

Vi bedriver miljöfarlig verksamhet som är tillståndspliktig eller anmälningspliktig enligt Miljöbalken.

- Ja, Tillståndspliktig
 Ja, Anmälningspliktig
 Nej

Verksamhetsrutin/aktivitet	Ansvarig	Lagreferens
<p>Utbildning och kompetens Alla medarbetare ska ha relevant kompetens på miljöområdet.</p> <p>Inköpsrutin/policy Vi ställer miljökrav vid inköp/upphandling.</p>	<p>Elina</p> <p>Robban</p>	<p>Miljöbalk (MB) SFS 1998:808 MB Kap. 2 Allmänna hänsynsregler §2 Kunskapskravet §3 Försiktighetsprincipen §5 Hushållnings- & kretsloppsprincipen §4 Produktvalsregeln §8 Skadeansvaret</p>
<p>Kemikalier Vi har kemikalieförteckning och säkerhetsdatablad för kemiska produkter.</p> <p>Produkter förvaras och hanteras säkert. Vi arbetar aktivt med att byta ut produkter till mer miljöanpassade alternativ.</p>	<p>Elina/Håkan</p>	<p>Miljöbalk (MB) SFS 1998:808 MB Kap. 2 Allmänna hänsynsregler §2 Kunskapskravet §3 Försiktighetsprincipen §4 Produktvalsregeln</p> <p>MB kap. 14 Kemiska produkter och biotekniska organismer Förordning om kemiska produkter och biotekniska organismer (SFS 2008:245) REACH-förordningen Förordning (EG) nr 1907/2006 CLP-förordningen Förordning (EG) nr 1272/2008 Kemiska arbetsmiljörisiker AFS 2014:43</p>
<p>Avfall Vi arbetar aktivt med att minska, återanvända och återvinna avfall.</p> <p>Farligt avfall förvaras och transporteras enligt lagkrav.</p> <p>Vid egen transport av farligt avfall ska anmälan göras om den årliga volymen är mindre än 100 kg resp. 100 liter. Transporteras större volym ska tillstånd sökas.</p>	<p>Alla/Håkan</p>	<p>Miljöbalk (MB) SFS 1998:808 MB Kap. 2 Allmänna hänsynsregler §5 Hushållnings- & kretsloppsprincipen MB Kap 15 Avfall och producentansvar</p> <p>Avfallsförordningen (SFS 2011:927)</p> <p>Naturvårdsverkets föreskrifter om transport av avfall (NFS 2005:3)</p> <p>Förordning om producentansvar för: Förpackningar (SFS 2018:1462), Returpapper (SFS 2018:1463), Batterier (SFS 2008:834), Bilar (SFS 2007:185), Däck (SFS 1994:1236), Elprodukter (SFS 2014:1075), Glödlampor och vissa belysningsarmaturer (SFS 2000:208)</p> <p>Lokal renhållningsordning och avfallsplan</p>
<p>Transporter & fordon Vi undviker tomgångskörning mer än 1 minut och har informerat våra medarbetare om detta.</p> <p>Våra fordon (lastbilar och bussar) är i en utsläppsklass som uppfyller krav i miljözon.</p>	<p>Elina</p>	<p>Lokala föreskrifter avseende hälsa och miljö</p> <p>Trafikförordningen (1998:1276)</p>

Verksamhetsrutin/aktivitet	Ansvarig	Lagreferens
Vi genomför transport av farligt gods enligt gällande lagkrav.		Lagen om transport av farligt gods (2006:263) Förordningen om transport av farligt gods (2006:311) ADR
Systematiskt brandskyddsarbete Vi arbetar systematiskt med brandskydd och att förebygga brand i vår verksamhet.	Elina	Lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) Statens räddningsverks allmänna råd systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3)
Fastigheter Krav på funktionskontroll av ventilationssystem(OVK). Krav på energideklaration av byggnader. Kontroll av och rapportering anläggningar med köldmedier.	Elina	Boverkets föreskrifter och allmänna råd om funktionskontroll av ventilationssystem BFS 2011:16 Boverkets föreskrifter och allmänna råd om energideklarationer för byggnader (BFS 2007:4) F-gasförordningen(EU) (EU/517/2014) F-gasförordningen(Sverige) SFS 2016:1128
Elinstallationer Vi utför elinstallationer enligt gällande lagkrav.	Elina/Håkan	Elsäkerhetslag (2016:732) Elsäkerhetsförordning (2017:218) ELSÄK-FS 2017:2 ELSÄK-FS 2017:3 ELSÄK-FS 2017:4

7. Miljörisker och nödlägesberedskap

I tabellen nedan har vi dokumenterat relevanta miljörisker i verksamheten, hur vi ska agera för att förhindra dem och vad vi gör om de ändå händer.

Miljörisk	Förhindras genom	Vid olycka görs följande
Brand	Korrekt utförda elinstallationer.	Rädda larma släcka
Brand lokal	Brandsläckare (kontroll 1ggr/år), larm, rökdeckare.	Rädda larma släcka
Kemikaliespill	Säker förvaring och hantering.	Se säkerhetsdatablad

8. Utbildning och kompetens

Våra medarbetare får miljöutbildning inom ett år från anställning. Vi identifierar årligen utbildningsbehov för våra medarbetare och sammanställer detta i kompetensplanen. Se lista.

9. Miljöberättelse

Vi gör varje år en egen uppföljning av vårt miljöarbete i form av en miljöberättelse.

Miljöberättelse för år: 2019

Miljöledningssystemets omfattning

Följande delar av vår verksamhet omfattas av vårt miljöledningssystem:
Hela verksamheten.

Uppföljning av miljömål och aktiviteter

Vi har under det senaste året arbetat med våra miljömål och har uppnått följande resultat:

Mål 1 Minskat miljöpåverkan när det kommer till egna transporter.

Mål 2 Fortsatt minskning av pappersfakturor.

Mål 3 Förbättrat inomhusklimatet.

Vi har genomfört planerade åtgärder i följande omfattning;

Mål 1: Vi påminner om samåkning på personalmöten eller sms när gemensamma personalaktiviteter ska genomföras. Vid gemensamma jobb diskuteras ofta frågan huruvida det är möjligt att samåka eller inte.

Under 2019 har vi bytt ut två dieslbilar mot två elbilar och detta visar klart och tydligt en positiv effekt över tid på nyckeltalet koldioxidutsläpp per anställd. Idag släpper Elbyrån ut 3,5 ton koldioxid mindre per år jämfört med 2016.

Mål 2: Vi har kontinuerligt under året frågat leverantörer som skickar pappersfakturor om de istället kan skicka e-faktura. Under 2018 inkom ca. 75% av alla leverantörsfakturor digitalt, under 2019 har siffran ökat till 93%. Vi har därmed kommit upp till vårt mål för 2019. Siffran för kundfakturor låg under 2019 på 60%, denna siffra måste öka.

Mål 3: Under hösten 2019 genomfördes byte av fem stycken kontorsfönster med lågt U-värde. Dessutom investerades i ny ventilation med värmeåtervinning (FTX). Tyvärr hann detta inte ge något positivt genomslag på fjärrvärmeförbrukningen under 2019, men vi hoppas att 2020 kommer ge förbättrade siffror. Inomhusklimatet har däremot förbättrats väsentligt för kontorspersonalen i och med dessa förändringar.

Uppföljning av miljöindikatorer

Miljöaspekt	Nyckeltal år 2016	Nyckeltal år 2017	Nyckeltal år 2018	Nyckeltal år 2019
El (kWh) grön el	42 505	39 051	42 341	45 906
Fjärrvärme totalt (kWh/m ²) (Vgd) (Skryd)	162,8 (99,4) (63,4)	153,9 (83,9) (70,0)	183,8 (89,7) (94,1)	182,6 (94,3) (88,3)
Diesel utsläpp (co ₂ /km)	0,18	0,17	0,19	0,16
Diesel utsläpp (co ₂ /anställd)	1019	1123	897	792
Andel elbilar i bilpark (%)	7,4	10,7	14,8	22,2

Kommentarer till utvecklingen av miljöindikatorer

Vi följer ovan redovisade nyckelindikatorer för miljöpåverkan och har följande kommentarer avseende utvecklingen över tid:

- Fjärrvärmeförbrukningen har ökat i lokalerna i Vaggeryd de senaste åren, även om siffran fortfarande är lägre än den var 2016. Vi hoppas att siffran kan minska under 2020 i och med investeringar gjorda under 2019.
- Fjärrvärmeförbrukningen i Skillingaryd har minskat sen föregående år, vilket är positivt. Däremot har fjärrvärmeförbrukningen ökat markant sen 2016 vilket beror på att sen i oktober 2016 hyr vi ut övervåningen av vår byggnad i Skillingaryd till en bågskytteförening. Den här lokalen på ca. 250 m² har tidigare inte varit uppvärmd, men är numera uppvärmd under större delen av vinterhalvåret då bågskyttarna tränar inomhus. Vi kommer vidta vissa åtgärder för att försöka minska på fjärrvärmeförbrukningen i Skillingaryd (*se internrevision*).
- När det kommer till koldioxidutsläpp pga bilkörning så har utsläppen minskat och vi ser nu den lägsta siffran av alla jämförelseår. Detta är ett resultat av att vi har bytt ut många dieslbilar i vår bilpark till elbilar.
- Vi har nu lagt till nyckeltalet koldioxidutsläpp per anställd i våra beräkningar. Då antal anställda är någorlunda konstant i företaget så är det effekten av att färre mil körs på diesel som gör att koldioxid per anställd har minskat från 1019 kg till 792 kg.

- Vi har i år valt att lägga till ytterligare ett viktigt och relevant nyckeltal i vår miljöberättelse, vilket är andelen elbilar i vår bilpark. Under 2016 hade Elbyrån två st elbilar i sin bilpark och har sedan dess ökat år för år och idag har Elbyrån sex st eldrivna bilar. Detta har gjort att andelen eldrivna bilar i parken har ökat från 7,4% (2016) till 22% (2019), ett nyckeltal Elbyrån är väldigt stolta över.

Redovisning genomförda aktiviteter för att minska miljöpåverkan

Vi arbetar aktivt för att minska vår miljöpåverkan och har genomfört följande aktiviteter:

Miljöförbättrande åtgärd/aktivitet	Genomförd (år)
Ersatt en bensinbil med dieselbil	2015
Nytt fönster i kontor	2015
Mer sortering i lunchrum: kartong, glas och metall	2015
Miljöutbildning	2015
Inköp av elbil	2016
Inköp av nya dieselbilar	2017
Inköp av elbil	2017
Inköp av elbil	2018
Byte till ekologisk fruktkorg	2018
Inköp av markiser	2018
Fakturaskanningsprogram	2018
Inköp nya dieselbilar, tagit bort gamla ur bilparken	2018
Skänkt och sålt inventarier vid renovering	2018
Bytt fönster på kontoret till fönster med lågt U-värde	2019
Inköp av nytt ventilationsystem med värmeåtervinning (FTX)	2019
Grundläggande miljöutbildning för nyanställd personal	2019
Sålt alla överflödiga bilar i bilparken	2019
Sålt gamla däck som legat på lagret	2019
Bytt ut fler bilar till elbilar i bilparken	2019
Kontinuerligt bett om e-faktura från leverantörer	2019
Skänkt kontorsmtrl m.m. som inte används längre till förskolor/ReMida	2019

Utvärdering av årets avvikelser/förbättringsförslag

Vid årets revision och internt har ett antal avvikelser/förbättringsförslag noterats. Här har följande frågor/områden lyfts upp:

- Fjärrvärmeförbrukningen fortsätter att öka.
- Mycket frukt slängs varje vecka.

Med anledning av detta har vi beslutat om och genomfört följande åtgärder:

- Byte av fönster i Skillingaryd bör göras snarast. Termostaten bör få en service och installation av timer nödvändig.
- Fruktkorgen som har levererats till Elbyrån varje vecka är nu utbytt mot en annan fruktkorg som passar oss bättre. Mängden frukt som beställs har även minskat med 2,5 kg/v för att minska på svinnet.

10. Intern revision

Vi omfattas inte krav på intern revision

X Vi genomför interna revisioner där vi följer upp att:

- Relevanta verksamhetsrutiner följs i alla delverksamheter (Inköp, Avfall, Kommunikation, Kemikalier).
- Alla delverksamheter kan redovisa aktiviteter för att minska miljöpåverkan.

Uppföljningen dokumenteras och redovisas som bilagor. Vi har genomfört intern revision av följande delverksamheter;

- Skillingaryd

11. Ledningens genomgång

Verksamhetens ledning går varje år igenom följande punkter:

- Miljöorganisation
- Aktiviteter som påverkar miljön och värderingen av dem
- Miljöpolicyns aktualitet
- Miljömål- och handlingsplan för kommande år
- Verksamhetsrutiner
- Relevanta lagkrav och hur vi säkerställer att vi följer dem
- Intern och extern kommunikation av vårt miljöarbete
- Miljörisker och nödlägesberedskap
- Kompetensbehov
- Miljöberättelse
- Resultat från interna och externa revisioner
- Avvikelser och förbättringsförslag under året

Ledningens genomgång av ovanstående punkter har resulterat i denna Miljöhandbok som godkänts av verksamhetsansvarig.